

Mestna občina Celje
Komisija Mladi za Celje

VPLIV RISANK NA VEDENJE OTROK

RAZISKOVALNA NALOGA

AVTORICI:

Ana Cvelfar
Anita Žekš

MENTORICA:

Simona Turnšek, prof. razrednega pouka

Celje, marec 2013

Osnovna šola Hudinja Celje

VPLIV RISANK NA VEDENJE OTROK

RAZISKOVALNA NALOGA

Avtorici:

Ana Cvelfar, 9. b

Anita Žekš, 9. b

Mentorica:

Simona Turnšek, prof. razrednega pouka

Lektorica:

Olga Kožel, prof. slovenščine

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje, 2013

POVZETEK

Prvi stik z risankami se začne že v ranem otroštvu, saj so nepogrešljiv del otrokovega vsakdana. Žal pa nam današnje risanke vse pogostokrat postrežejo s številnimi nasilnimi prizori, ki za otroke niso primerni.

S pomočjo anketnega vprašalnika sva želeli ugotoviti, kakšen je vpliv risank na vedenje učencev Osnovne šole Hudinja.

Izkazalo se je, da več kot polovica učencev gleda risanke, ker so zabavne. Ugotovili sva, da večina učencev posnema risane junake, predvsem v vedenju. Ugotovili sva še, da večina učencev meni, da so risanke, ki jih gledajo, nenasilne, čeprav le-te sodijo na vrh lestvice najbolj nasilnih programov. Zaskrbljujoče pa je tudi dejstvo, da se večina učencev s starši ne pogovarja o izboru in vsebini risank, ki jih le-ti gledajo.

Pomembno je, da starši otrokom risank ne prepovedujejo, pač pa se je potrebno z otroki o tej problematiki predvsem pogovarjati, otrokom pojasniti, kaj je resnično in kaj ni, nadzorovati gledane vsebine. Predvsem pa naj televizija ne postane varuška otrok, ampak naj služi le kot dopolnilo pri preživljanju prostega časa. Pomembno je, da starši otroke medijsko vzgojijo tako, da se bodo le-ti kritično spoprijeli z nasiljem v medijih in ga tudi razumeli.

KAZALO

1 UVOD	1
2 ZNAČILNOSTI TELEVIZIJE.....	3
2.1 ZAKAJ JO GLEDAMO?.....	3
2.2 POZITIVNI IN NEGATIVNI UČINKI TELEVIZIJE	4
3 RISANKA ALI ANIMIRANI FILM.....	5
3.1 NASTANEK RISANKE.....	5
3.2 ZAČETKI RISANK.....	6
4 VPLIV TELEVIZIJSKIH RISANK NA OTROKE.....	7
4.1 VZORNIKI IN POSNEMANJE JUNAKOV S TV EKRANA.....	7
4.2 NASILJE V RISANKAH.....	8
5 NAMEN	11
6 HIPOTEZE	11
7 VZOREC.....	11
8 POSTOPKI ZBIRANJA PODATKOV	12
9 MERSKI INSTRUMENT.....	12
9 REZULTATI IN RAZLAGA.....	13
9. 1 ANALIZA.....	13
9. 2 RAZLAGA HIPOTEZ	24
10 ZAKLJUČEK	25
VIRI IN LITERATURA	26
PRILOGE.....	27

KAZALO TABEL

Tabela 1: Število (f) in odstotek (f %) za vprašanje številka 1: Kako preživljaš svoj prosti čas?	13
Tabela 2: Število (f) in odstotek (f %) za vprašanje številka 2: Kaj najraje gledaš po televiziji?	14
Tabela 3: Število (f) in odstotek (f %) za vprašanje številka 3: Zakaj gledaš risanke?	15
Tabela 4: Število (f) in odstotek (f %) za vprašanje številka 4: Koliko časa na dan gledaš risanke?	16
Tabela 5: Število (f) in odstotek (f %) za vprašanje številka 5: Kje najpogosteje gledaš risanke?	17
Tabela 6: Katera je tvoja najljubša risanka?	18
Tabela 7: Število (f) in odstotek (f %) za vprašanje številka 7: Ali si že kdaj posnemal risane junake?	19
Tabela 8: Število (f) in odstotek (f %) za vprašanje številka 7: Če si na prejšnje vprašanje odgovoril z DA, v čem si jih posnemal?	20
Tabela 9: Število (f) in odstotek (f %) za vprašanje številka 8: Ali meniš, da so risanke, ki jih gledaš, nasilne? ...	21
Tabela 10: Število (f) in odstotek (f %) za vprašanje številka 10: Ali se s starši pogovarjaš o vsebini risank?	22
Tabela 11: Število (f) in odstotek (f %) za vprašanje številka 11: Ali ti starši določijo, katere risanke lahko gledaš in katerih ne?	23

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Kako preživljaš svoj prosti čas?	13
Graf 2: Kaj najraje gledaš po televiziji?	14
Graf 3: Zakaj gledaš risanke?	15
Graf 4: Koliko časa na dan gledaš risanke?	16
Graf 5: Kje najpogosteje gledaš risanke?	17
Graf 6: Ali si že kdaj posnemal risane junake?	19
Graf 7: Če si na prejšnje vprašanje odgovoril z DA, v čem si jih posnemal?	20
Graf 8: Ali meniš, da so risanke, ki jih gledaš, nasilne?	21
Graf 9: Ali se s starši pogovarjaš o vsebini risank?	22
Graf 10: Ali ti starši določijo, katere risanke lahko gledaš in katerih ne?	23

1 UVOD

Sva učenki 9. razreda Osnovne šole Hudinja. Ker mlajši učenci vedno več časa preživijo ob gledanju risank in ker risanke današnjega časa pogostokrat postrežejo s številnimi nasilnimi prizori, sva se odločili raziskati vpliv risank na vedenje otrok.

Živimo v času, ki so ga zavzeli množični mediji. Le-ti nas spremljajo na vsakem koraku in si življenja brez njih ne moremo več predstavljati. Prvi stik z mediji – risankami se začne že v ranem otroštvu. Otroci odraščajo ob slikah nasilja s televizijskih ekranov. Pretepi, velike količine krvi niso več nič zastrašujočega, ampak postajajo oblika otroške zabave.

Namen raziskovalne naloge je ugotoviti, kakšen je vpliv risank na vedenje učencev razredne stopnje (2., 3., 4. razred) Osnovne šole Hudinja. Zanimalo naju je predvsem, kakšen je pogled učencev na nasilje v risankah, kateri so razlogi za gledanost risank, koliko časa, kje in katere risanke najpogosteje gledajo in ali so starši seznanjeni z izborom in vsebinami, ki jih le-ti gledajo. Želeli sva izvedeti, ali učenci posnemajo risane junake in kako ti vplivajo na njih.

Preden sva se lotili raziskovanja, sva v knjižnici poiskali in prebrali različno literaturo in v teoretičnem delu zapisali že uveljavljena teoretična izhodišča na področju risank in vpliva le-teh na otroke.

Do odgovorov na naša vprašanja sva prišli s pomočjo anketnega vprašalnika za učence, kjer naju je zanimal predvsem pogled učencev na nasilje v risankah, vzroki, količina in ustreznost gledanja televizije oziroma risank ter njihov vpliv na vedenje učencev.

TEORETIČNI DEL

2 ZNAČILNOSTI TELEVIZIJE

Med množičnimi mediji posebej prevladuje televizija. Razvila se je v enega najpomembnejših medijev, ki ima močan vpliv na javno mnenje in brez katerega si življenje kar težko predstavljamo.

Erjavec in Volčič (1999) razlagata, da televizija opravlja štiri osnovne funkcije:

- **informacijska funkcija:** omogoča seznanjenje občinstva z dogodki,
- **interpretacijska funkcija:** omogoča občinstvu, da si oblikuje mnenje,
- **socializacijska funkcija:** omogoča prenos znanja z ene generacije na drugo,
- **zabavna funkcija:** omogoča razvedrilo in sprostitev občinstva (Erjavec, Volčič, 1999).

2.1 ZAKAJ JO GLEDAMO?

Televizija je tehnologija prenosa negibnih ali gibajočih se slik in zvoka na daljavo.

Košir in Ranfl (1996) navajata, da je televizija privlačna vrsta medija, ker:

- **ustvarja občutek udeležnosti:** z gledanjem televizije lahko vidimo dežele, v katerih nismo bili in kamor ne bomo šli nikoli, opazujemo življenja živali in rastlin, spremljamo naše športnike, kako tekmujejo v drugi državi itd. S spremljanjem različnih dogodkov na različnih televizijskih kanalih dobimo občutek, kot da smo tudi sami soudeleženi pri dogajanju.
- **ustvarja iluzijo bližine:** televizija nas popolnoma prevzame. Daje nam občutek, da nismo sami in osamljeni.
- **omogoča beg iz realnosti:** gledanje televizije ni dolgočasno, pač pa pestro, očarljivo, bleščeče. Takšno dogajanje na televizijskih ekranih vzpodbuja beg iz vsakdanjega življenja, proč od težav.

2.2 POZITIVNI IN NEGATIVNI UČINKI TELEVIZIJE

Prvi stik s televizijo se lahko začne v ranem otroštvu z različnimi bolj ali manj domiseljnimi risankami, ki so lahko poučne, kakor tudi nasilne. To pusti pozitivne in negativne učinke na otroke, saj so otroci zelo dojemljivi, prilagodljivi in hkrati ranljivi.

Maya Gotz iz centralnega inštituta za mlade je v svoji raziskavi ugotovila, da otroci potrebujejo medijske slike in zgodbe, saj so simbolni material, s katerim otroci razvijajo svoje fantazije (Medved Cvikl, 2013).

Pozitivni učinki televizije so:

- široka paleta vzgojnih vsebin,
- ponujajo simbolni material za ustvarjanje fantazij (Medved Cvikl, 2013).

Poleg pozitivnih učinkov prinaša televizija v naše domove tudi mnogo negativnih posledic:

- razkraja družinsko življenje,
- je skriti konkurent za vse druge aktivnosti,
- krajša čas, ki ga otrok porabi za igro,
- ima negativne posledice na otrokov telesni razvoj,
- ima negativne posledice na šolski uspeh,
- gledanje televizije lahko postane resna odvisnost (Bašič – Hrvatin, 1995).

Poleg teh učinkov pa prinaša televizija še nekatere druge možne posledice:

- fenomen »izgube dvorišča«,
- napačno razumevanje nasilja otrok,
- problem ločevanja med realnostjo in fikcijo,
- premalo gibanja (Medved Cvikl, 2013).

3 RISANKA ALI ANIMIRANI FILM

Risanke so pomemben delež otroškega vsakdana. V SSKJ najdemo razlago, da je risanka film iz posnetkov risb in slik, ki ob predvajanju ustvarjajo vtis dogajanja. Risanko drugače imenujemo tudi animirani ali risani film.

Beseda animacija prihaja iz latinske besede animare, kar pomeni oživeti, vdahniti življenje.

Animirani film ali anime je nastal v začetku 20. stoletja, ko je japonska filmska industrija pričela s tehnikami animacije. Le-te so bile takrat že raziskane v Franciji, Nemčiji, ZDA in Rusiji. Leta 1917 je bila ustvarjena najstarejša znana risanka – dvominutni posnetek, ko samuraj preizkuša svoj novi meč.

Prve risanke so vrteli v kinematografih, kasneje pa na televiziji. Danes so risanke dostopne na mnogih televizijskih programih, videokasetah, DVD-jih, ogledamo pa si jih lahko tudi na internetu (Slovenski veliki leksikon, 2007).

3.1 NASTANEK RISANKE

Pri animiranem filmu gre za tehniko oživljanja narisanih likov ali negibnih predmetov. Kamera posname samo izgled, ne pa tudi gibanja. Znanstveniki so ugotovili, da človeško oko s pomočjo 24 slik na sekundo zazna gib kot neprekinjen (Slovenski veliki leksikon, 2007).

Animirani film lahko nastane na dva načina. Z risanjem likov in njihovih gibov neposredno na filmski trak ali pa, da se najprej narišejo posamezni gibi na papir in jih nato posnamemo na filmski trak. Pri projekciji posameznih narisanih delov nastane vtis povezanega gibanja, kar je bistvo animacije (Munitić, Kovačič, 1976).

V pripravi risanke vedno sodeluje veliko ljudi. Najprej scenarist napiše zgodbo oz. scenarij, nato režiser, ki je prisoten pri izdelavi vseh delov risanke, skupaj s scenaristom doda snemalne detajle in izdela snemalno knjigo oz. skico zgodbe, likov itd. Medtem ko scenograf nariše sceno, ozadje glavni risar detajlno nariše vse like, osebe. Nato vse podobe pridejo k animatorju, ki jim določi osnovno obliko gibanja. Nato ekstremi glavnega animatorja narišejo vmesne korake. Risbo nato prenesejo na trak oz. folijo. Temu dodajo še zvoke, šume in risanka je narejena (Slovenski veliki leksikon, 2007).

Od sedemdesetih let naprej se je razvilo mnogo znanih studiev. Tehnike so ostale iste, le postopki so se izboljšali. Nastajalo je vedno več izboljšanih animiranih filmov. Filmska industrija je močno strmela k napredku in tako se je izboljšala kvaliteta in kakovost risank. V 90-tih so se lahko animirani filmi merili s celovečernimi filmi. Kasneje so prodrle računalniške animacije. Prvo boljšo računalniško animacijo je naredil animacijski studio Pixar, ki se ukvarja večinoma z računalniško animacijo filmov. Njihov prvi film se je imenoval Toy Story, nato pa je sledilo še več bolj ali manj slavni in kakovostnih filmov (Slovenski veliki leksikon, 2007).

3.2 ZAČETKI RISANK

Filmska umetnost se je začela razvijati v 19. stoletju, vzpon pa je doživela sredi 20. stoletja. Skoraj vzporedno pa se je začel razvijati tudi animirani film.

Leta 1906 je J. Stewartu Blacktonu uspelo s pomočjo Thomasa Edisona ustvariti prvo risanko, in sicer z risanjem po tabli, animacijo sta poimenovala *The humorous phases of funny faces – Smešni izrazi zabavnih obrazov* (Parkinson, 2000).

Z obiskovanjem kina se je začela razvijati tudi animacijska industrija in animacijski studii. To je pripeljalo do tega, da je maček Felix postal prva risana zvezda in moč animacije je začela dobivati obliko. Ti filmi so bili nemi, zato je njihova slava hitro ovenela (Parkinson, 1995).

Razcvet pa je animirani film doživel z Walt Disneyem. Leta 1920 sta Walt Disney in Laugh-O-Gram Company začela ustvarjati prve risanke. Te so bile animirano-igrane (en lik človek), kasneje pa tudi samo narisane. Podjetje se je širilo ter imelo veliko vzponov in padcev. Disney se je s težavami spoprijel in ustvaril nov lik, ki ga je poimenoval Mortimer Mouse, kasneje pa ga je preimenoval v Mickey Mouse (Miki Miška). Bil je prvi, ki je živalim dal človeške lastnosti in jih tako rekoč počlovečil, pa ne samo živali, tudi predmete. Mickey Mouse (Miki Miška) je postala njegovo najbolj znano delo, saj je bila to prva risanka z zvokom (Parkinson, 2000).

Walt Disney je kasneje ustvaril risanke, ki so zaživele v barvah, z dobrimi karakterji likov, raznimi efekti in glasbo. Njegove risanke so tako postale ene izmed najuspešnejših risank doslej (Parkinson, 2000).

4 VPLIV TELEVIZIJSKIH RISANK NA OTROKE

»Ni najbolj pomembno, KAJ gledamo, poslušamo, beremo.

Veliko pomembneje je, KAKO to delamo.

Najvažnejše pa je, KDO to počne» (Košir, Ranfl, 1996).

Televizija je za otroka najprivlačnejši medij. Avtorici Erjavec in Volčič (1999) navajata, da je televizija množični medij, ki pritegne največjo množico ljudi, hkrati pa je v večini primerov tudi center družinskega življenja. Današnji otroci naj bi bili TV otroci, saj zelo veliko časa preživijo ob gledanju televizije (Erjavec, Volčič, 1999).

Otroci gledajo televizijo iz naslednjih razlogov:

- da pasivno uživajo, saj televizija ponuja fantazijski svet,
- da se informirajo (kako se obleči, obnašati),
- televizija ima družbeno koristno vlogo – gledanje televizije s prijatelji (Erjavec, Volčič, 1999).

Otroci so tudi tista vrsta gledalcev, ki ima pri razumevanju prizorov s televizijskih ekranov največ težav. Manjši otroci še ne znajo ločiti fikcije od realnosti, saj jim primanjkuje izkušenj iz realnega življenja. Mlajši otroci pri večkratnem gledanju televizije hitro predpostavljajo, da lahko predmeti govorijo, ljudje letijo po zraku in pogosto ne razumejo, da realni svet ni takšen, kot je predstavljen na televiziji (Erjavec, Volčič, 1999).

4.1 VZORNIKI IN POSNEMANJE JUNAKOV S TV EKRANA

Zveza prijateljev mladine je s strokovno pomočjo Fakultete za družbene vede leta 1998 izvedla raziskavo, kjer je bilo ugotovljeno, da je kar 40,6 % slovenskih otrok že posnemalo televizijske junake. Raziskava je pokazala, da junake posnemajo predvsem otroci stari od sedem do enajst let, kasneje pa je delež otrok, ki posnemajo televizijske idole, manjši (Erjavec, Volčič, 1999).

Otroci se osebno oblikujejo predvsem s posnemanjem. Vsak otrok ima enega ali več junakov, ki so mu všeč zaradi različnih lastnosti: fizične moči, lepote, komičnosti itd. Te lastnosti pa radi tudi posnemajo. Ko otrok posnema govor, vedenje, oblačenje, se razvija in raste (Kurbus, 2010).

4.2 NASILJE V RISANKAH

Določene vsebine v medijih usmerjajo k nestrpnosti, agresivnosti in nasilju. Nasilje v medijih je tema, ki vznemirja z vprašanjem, ali nasilje v medijih povzroča agresivnost otrok in viša stopnjo nasilja v družbi.

Dejstvo je, da se povečuje število ur, ki jih otrok prebije pred računalnikom in televizijo, gledajoč vse več nasilja v risankah. Te risanke vplivajo na otroke tako, da jih učijo, kako reševati spore, kakšen naj bo odnos v družini itd. To gledanje je pogosto nekontrolirano, saj otroci večino časa porabijo za gledanje programov in vsebin, ki jim niso namenjeni (Košir, Ranfl, 1996).

Vpliv risank je lahko večji pri otrocih, ki izhajajo iz socialnega okolja z relativno visoko ravniyo agresivnosti. Nasilni medijski prizori lahko imajo pri članih takih družin močnejši učinek, kot v družinah, ki skrbijo za otrokov razvoj in dobre medsebojne odnose (Košir, Ranfl, 1996).

Raziskav o dojetanju in doživljanju otrok ob gledanju risank zaenkrat še ni veliko, a dokazano je, da otroci nasilje dojemajo drugače kot odrasli. Otroci risank sploh ne dojemajo kot nasilne, čeprav so le-te na vrhu lestvice najbolj nasilnih programov. Zaznavanje nasilja je povezano s starostjo otrok in kontekstom prikazanega nasilja. Otroci so mentalno prisotni pri spremljanju vseh vsebin. Znajo razlikovati resnično in namišljeno. Čeprav včasih lahko to predvsem dečkom povzroča probleme. To si lahko razlagamo tako, da dečki gledajo nasilnejše risanke in zaradi občudovanja junakov in verjetja v nadnaravno pogosto zamenjujejo med realnostjo in fantazijo.

Poleg negativnih psiholoških učinkov so tudi negativni pogledi na fizični razvoj otroka, kot so: slabša motorika, koordinacija, prožnost telesa in debelost (Kurbus, 2010).

Starši naj predvsem omejujejo in pojasnjujejo. Erjavec, Volčičeva predlagata, da je potrebno otrokom omejiti gledanje risank, se z njimi pogovoriti o vzrokih za gledanje določene risanke in skrbno izbrati vsebine, ki si jih bodo ogledali. Potem pa se o gledanem tudi pogovoriti. Namesto gledanja risank, avtorici predlagata, da se starši z otrokom igrajo družabne igre, pogovarjajo, berejo in pripovedujejo zgodbe. Risanke ne smejo biti nadomestilo za aktivno preživljanje prostega časa (Erjavec, Volčič, 1999).

Ameriško združenje psihologov predlaga staršem štiri korake, ki jih je potrebno narediti v zvezi z nasiljem v risankah.

1. Starši si naj z otrokom ogledajo vsaj eno risanko, da bodo seznanjeni, koliko nasilja se v njej pojavlja in, bodo lahko presodili, ali je vsebina primerna.
2. Starši naj gledajo televizijo oziroma risanko skupaj z otrokom. O nasilju naj se z otrokom pogovorijo ter mu pomagajo ob trenutkih, ko se ta boji ali ne loči realno od nerealnega. Otroke naj povprašajo, kako bi konflikt v realnem življenju rešili brez uporabe nasilja.
3. Starši naj se z otrokom pogovorijo o nasilnih prizorih, ki so jih gledali. Razložiti jim je potrebno, da je nasilje v risankah »lažno« in ne resnično.
4. Starši naj pri otroku razvijajo »kritične gledalne navade«, ki otroku omogočajo samostojno izbiro programov (Erjavec, Volčič, 1999).

RAZISKOVALNI DEL

5 NAMEN

Namen raziskovalne naloge je ugotoviti, kakšen je vpliv risank na vedenje učencev razredne stopnje (2., 3., 4. razred) Osnovne šole Hudinja. Zanimalo naju je predvsem, kakšen je pogled učencev na nasilje v risankah, kateri so razlogi za gledanost risank, koliko časa, kje in katere risanke najpogosteje gledajo in ali so starši seznanjeni z izborom in vsebinami, ki jih le-ti gledajo. Želeli sva izvedeti, ali učenci posnemajo risane junake in kako ti vplivajo na njih.

6 HIPOTEZE

Pri opredelitvi hipotez sva se oprli na dosedanja teoretična izhodišča in raziskave, ki so bile do sedaj izvedene v slovenskem prostoru na področju vpliva risank na vedenje otrok.

H₁ = Učenci se s starši o izboru risank in njihovi vsebini ne pogovarjajo.

H₂ = Učencem se zdijo risanke, ki jih gledajo, nenasilne.

H₃ = Učenci gledajo risanke, ker so zabavne.

7 VZOREC

Najin vzorec raziskovanja predstavljajo vsi učenci, ki obiskujejo 2., 3. in 4. razred Osnovne šole Hudinja. V raziskavi je sodelovalo 156 učencev.

8 POSTOPKI ZBIRANJA PODATKOV

Podatke sva pridobili z anketnim vprašalnikom (Priloga 1), ki je sestavljen iz vprašanj odprtega in zaprtega tipa.

V šoli sva v mesecu novembru med učence razdelili 156 anketnih vprašalnikov, ki so jih reševali pri razrednih urah. V začetku decembra sva dobili nazaj vseh 156 izpolnjenih anketnih vprašalnikov, od tega je bilo 12 nepopolnih, zato sva jih izločili iz nadaljnje obdelave. Vse anketne vprašalnike sva nato pregledali in odgovore analizirali ter izdelali tabele in grafe. Na koncu sva najine ugotovitve tudi zapisali.

9 MERSKI INSTRUMENT

Pri raziskovalnem delu sva si pomagali z anketnim vprašalnikom, sestavljenim iz 11 raziskovalnih vprašanj. Anketni vprašalnik zajema vprašanja zaprtega in odprtega tipa, ki so povezana s vplivom, vzroki, količino in ustreznostjo gledanja televizije oziroma risank. Anketni vprašalnik je bil anonimen.

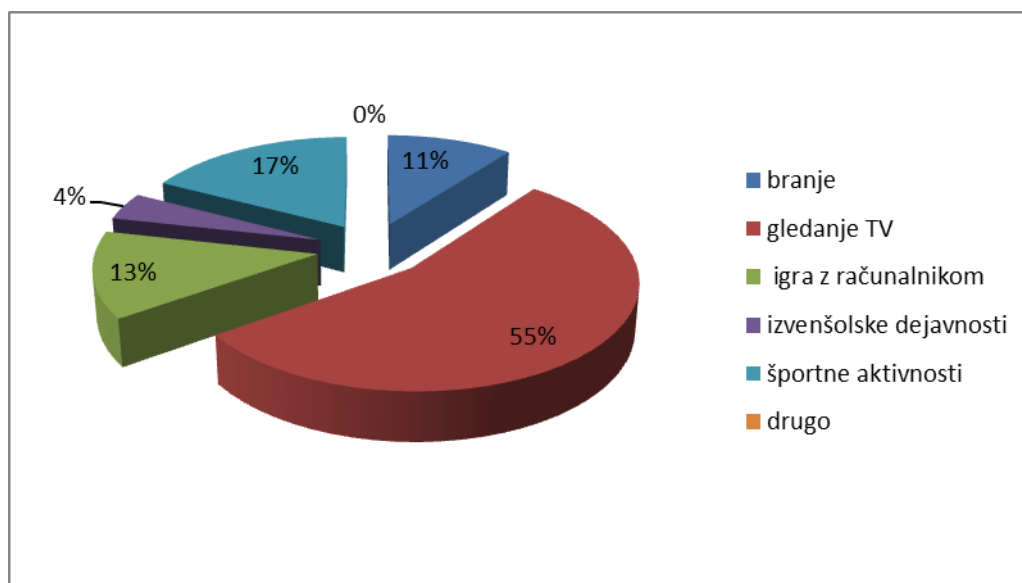
9 REZULTATI IN RAZLAGA

Pridobljene podatke sva po analizi prikazali v tabelah in grafih.

9.1 ANALIZA

Tabela 1: Število (f) in odstotek (f %) za vprašanje številka 1: Kako preživljaš svoj prosti čas?

Kako preživljaš svoj prosti čas?	f	f %
Branje	15	10,42
Gledanje TV	79	54,86
Igra z računalnikom	19	13,19
Izvenšolske dejavnosti	6	4,17
Športne aktivnosti	25	17,36
Drugo	0	0,00
Skupaj	144	100,00

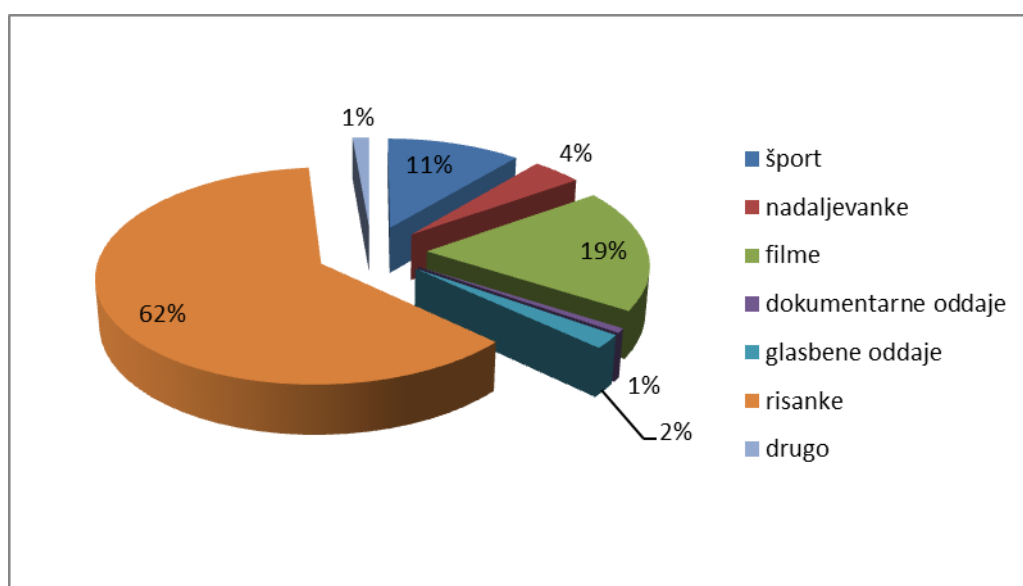

Graf 1: Kako preživljaš svoj prosti čas?

Analiza odgovorov glede na način preživljanje prostega časa je pokazala, da večina učencev (54,86 %) posveča največ prostega časa gledanju televizije. Sledijo športne aktivnosti (17,36 %), igra z računalnikom (13,19 %), branje (10,42 %). Najmanj učencev pa svoj prosti čas namenja izvenšolskim dejavnostim (4,17 %).

Tabela 2: Število (f) in odstotek (f %) za vprašanje številka 2: Kaj najraje gledaš po televiziji?

Kaj najraje gledaš po televiziji?	f	f %
Šport	16	11,11
Nadaljevanke	6	4,17
Filme	27	18,75
Dokumentarne oddaje	1	0,69
Glasbene oddaje	3	2,08
Risanke	89	61,81
Drugo	2	1,39
Skupaj	144	100,00

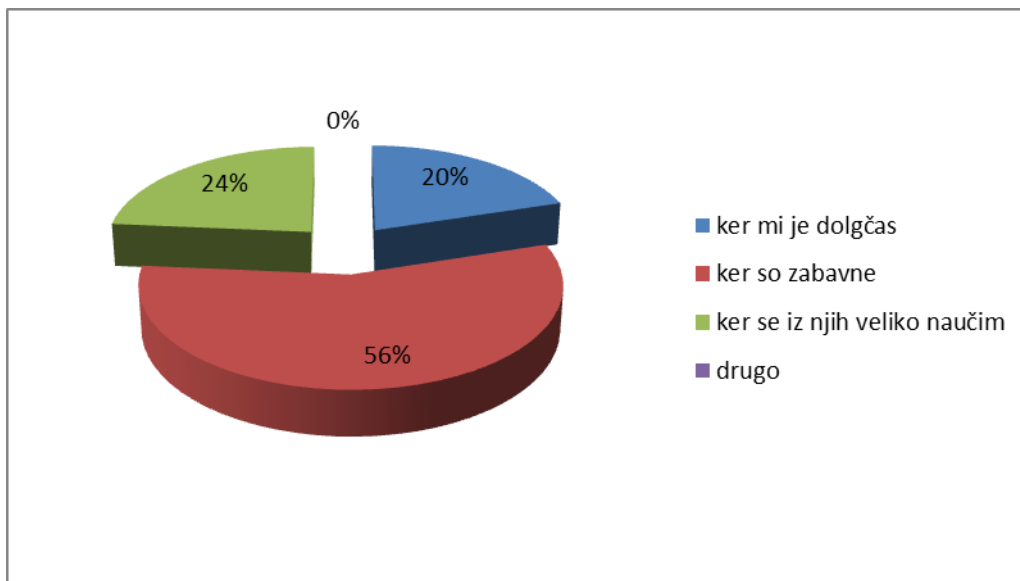

Graf 2: Kaj najraje gledaš po televiziji?

Tabela in Graf številka 2 prikazujeta podatke o tem, kaj učenci najraje gledajo po televiziji. Izkazalo se je, da večina učencev (61,81 %) najraje gleda risanke, sledijo filmi (18,75 %) in šport (11,11 %). Le majhen odstotek učencev najraje gleda nadaljevanke (4,17 %) in glasbene oddaje (2,08 %). Pod drugo pa so učenci navedli, da najraje gledajo resničnostne šove in poročila.

Tabela 3: Število (f) in odstotek (f %) za vprašanje številka 3: Zakaj gledaš risanke?

Zakaj gledaš risanke?	f	f %
Ker mi je dolgčas	29	20,14
Ker so zabavne	81	56,25
Ker se iz njih veliko naučim	34	23,61
Drugo	0	0
Skupaj	144	100

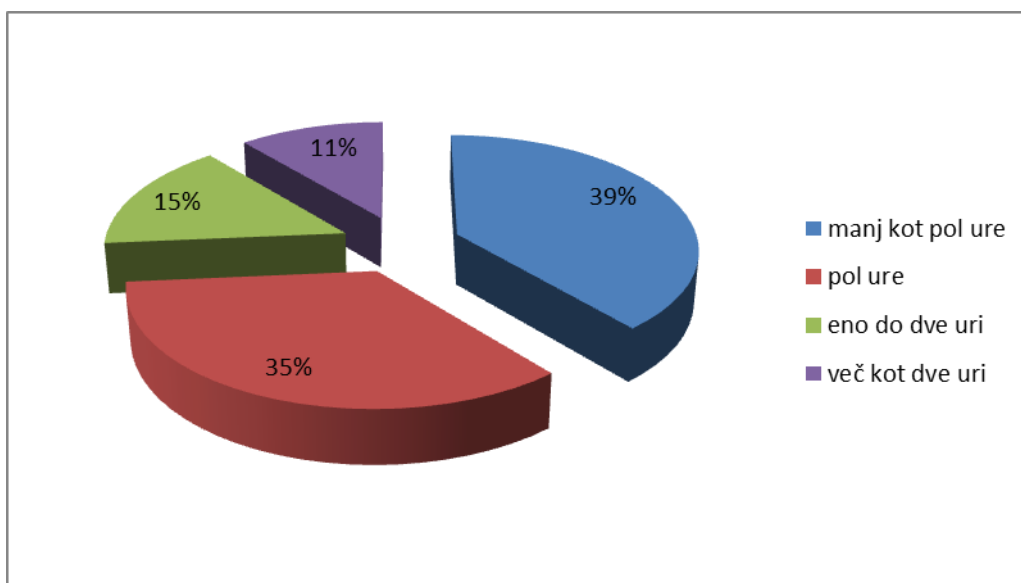

Graf 3: Zakaj gledaš risanke?

Tabela in Graf številka 3 prikazujeta podatke o tem, zakaj učenci gledajo risanke. Predvidevali sva, da večina učencev gleda risanke, ker so zabavne, kar se je tudi izkazalo, saj je takšnih učencev kar (56,25 %). Manjši odstotek učencev (23,61 %) je mnenja, da se iz risank veliko naučijo. Zaskrbljujoč pa je podatek, da kar (20,14 %) učencev gleda risanke, ker jim je dolgčas.

Tabela 4: Število (f) in odstotek (f %) za vprašanje številka 4: Koliko časa na dan gledaš risanke?

Koliko časa na dan gledaš risanke	f	f %
Manj kot pol ure	56	38,89
Pol ure	50	34,72
Eno do dve uri	22	15,28
Več kot dve uri	16	11,11
Skupaj	144	100

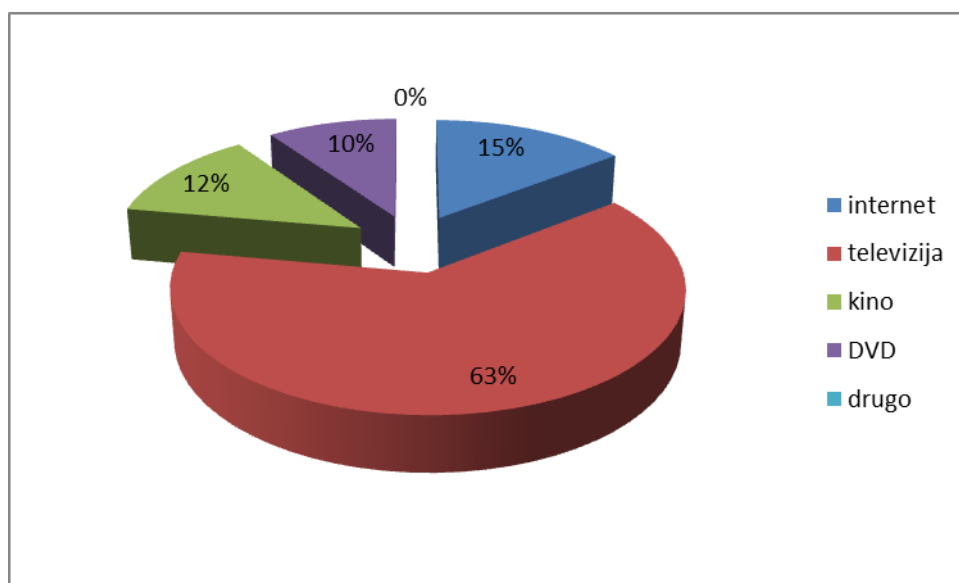

Graf 4: Koliko časa na dan gledaš risanke?

Analiza podatkov glede na čas, ki ga učenci namenijo gledanju risank, je pokazala, da (38,89 %) učencev gleda risanke manj kot pol ure na dan, (34,72 %) pol ure, (15,28 %) eno do dve uri. Najmanj učencev (11,11 %) pa gleda risanke več kot dve uri na dan.

Tabela 5: Število (f) in odstotek (f %) za vprašanje številka 5: Kje najpogosteje gledaš risanke?

Kje najpogosteje gledaš risanke?	f	f %
Internet	21	14,58
Televizija	91	63,19
Kino	18	12,50
DVD	14	9,72
Drugo	0	0
Skupaj	144	100

Graf 5: Kje najpogosteje gledaš risanke?

Tabela in Graf številka 5 prikazuje podatke o tem, kje učenci najpogosteje gledajo risanke. Po analizi rezultatov sva ugotovili, da največ anketiranih učencev (63,19 %) gleda risanke najpogosteje na televiziji, precej manj anketiranih učencev pa risanke najpogosteje gleda na internetu (14,58 %), v kinu (12,50 %) in na DVD-ju (9,72 %). Za odgovor drugo pa se ni odločil nihče izmed vprašanih.

Analiza odprtega tipa vprašanja, kjer naju je zanimalo, katere risanke imajo učenci najraje, je podala veliko različnih odgovorov, zato sva se odločili, da najpogosteje zapisane odgovore predstaviva v tabeli (Tabela 6).

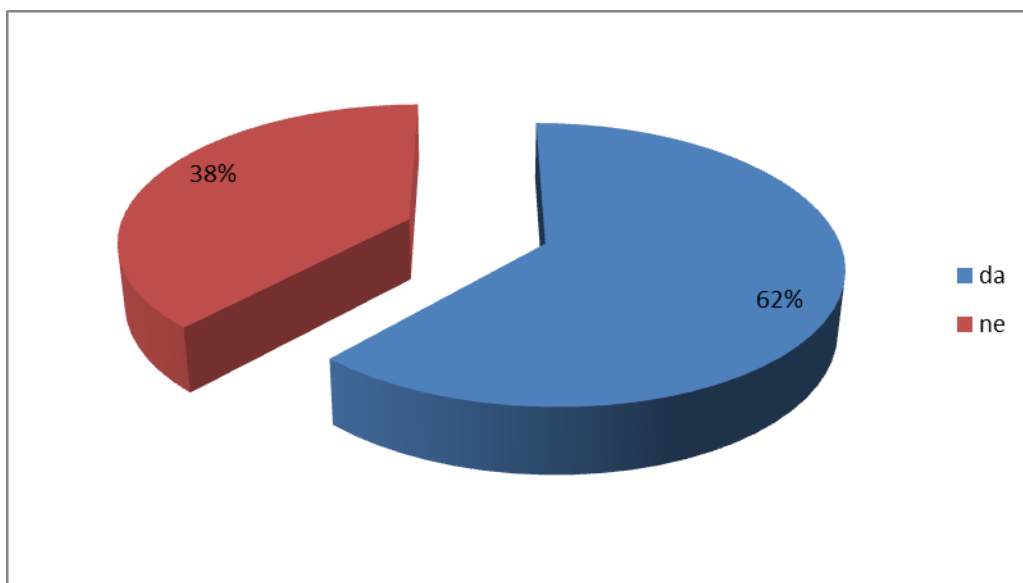
Tabela 6: Katera je tvoja najljubša risanka?

Učenci
Tom in Yerry
Winx
Grozni Gašper
Ben 10
Yu – Gi - Oh
Vlak dinozavrov
Mija in jaz

Tabela 6 prikazuje odgovore učencev, katera je njihova najljubša risanka. Če dobljene rezultate povzameva, vidimo, da so učenci navajali risanke, v katerih prevladujejo hrabri, pametni, neustrašni junaki, ki imajo nadnaravne sposobnosti in se bojujejo proti sovražnikom in proti njim vedno zmagajo. Zanimivo je, da je v »poplavi« različnih risank med najbolj priljubljenimi risankami še vedno risanka Tom in Jerry, ki velja za neprimerno in nasilno risanko, saj le-ta govori o mački in miški, ki sta večna nasprotnika in v borbi drug proti drugemu ves čas iščeta načine, kako drugega poškodovati in onesposobiti.

Tabela 7: Število (f) in odstotek (f %) za vprašanje številka 7: Ali si že kdaj posnemal risane junake?

Ali si že kdaj posnemal risane junake?	f	f %
Da	89	61,81
Ne	55	38,19
Skupaj	144	100

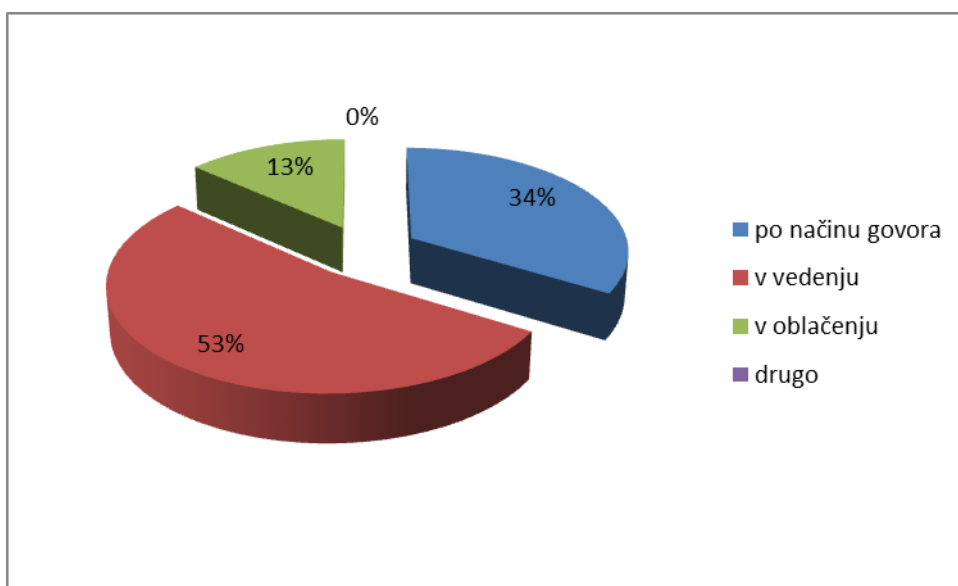

Graf 6: Ali si že kdaj posnemal risane junake?

Iz Tabele številka 7 in Grafa številka 7 je razvidno, da je več kot polovica vprašanih učencev (61,81 %) že posnemala risane junake. Manjši (38,19 %) pa je odstotek tistih učencev, ki risanih junakov še ni posnemalo.

Tabela 8: Število (f) in odstotek (f %) za vprašanje številka 7: Če si na prejšnje vprašanje odgovoril z DA, v čem si jih posnemal?

Če si na prejšnje vprašanje odgovoril z DA, v čem si ga posnemal?	f	f %
Po načinu govora	30	33,71
V vedenju	47	52,81
V oblačenju	12	13,48
Drugo	0	0
skupaj	89	100

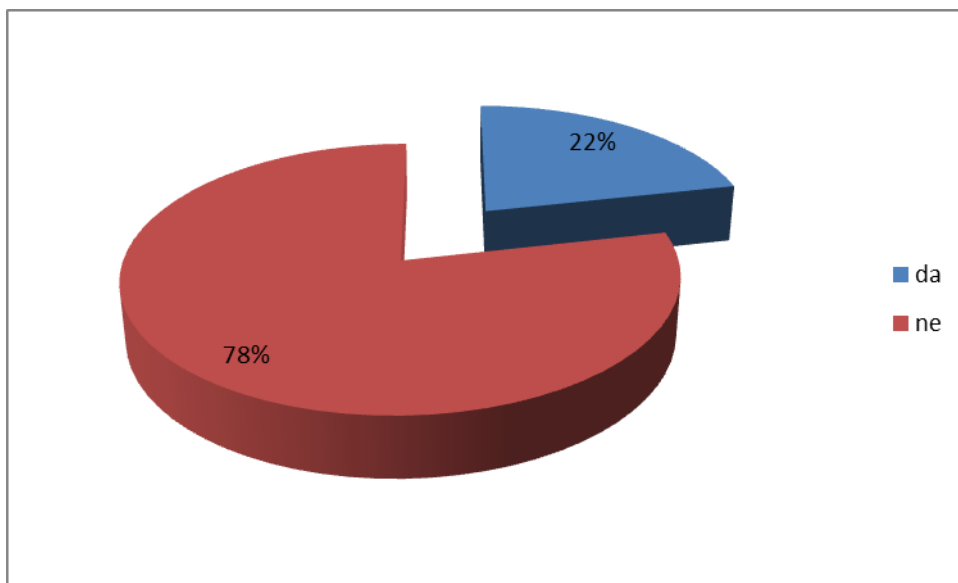

Graf 7: Če si na prejšnje vprašanje odgovoril z DA, v čem si jih posnemal?

Po analizi podatkov sva ugotovili, da največ učencev posnema svoje junake v vedenju (52, 81 %), nekaj manj, (33,71 %), jih posnema po načinu govora, le (13,48 %) posnema risane junake v oblačenju. Odgovora drugo si ni izbral noben učenec.

Tabela 9: Število (f) in odstotek (f %) za vprašanje številka 8: Ali meniš, da so risanke, ki jih gledaš, nasilne?

Ali meniš, da so risanke, ki jih gledaš, nasilne	f	f %
Da	31	21,53
Ne	113	78,47
Skupaj	144	100

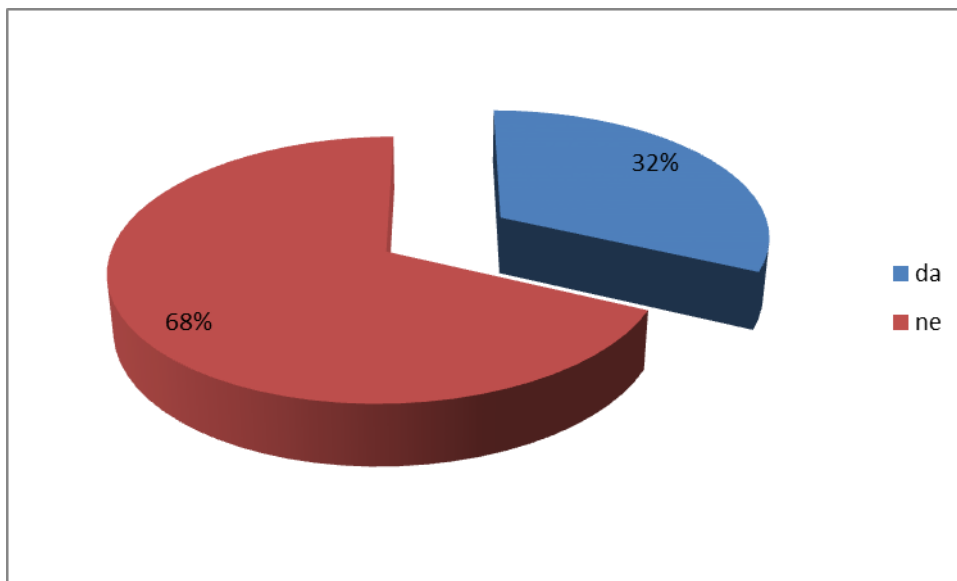

Graf 8: Ali meniš, da so risanke, ki jih gledaš, nasilne?

Po analizi podatkov sva ugotovili, da večina anketiranih učencev meni, da risanke niso nasilne (78,47 %), kar se nama zdi presenetljivo in hkrati zaskrbljujoče, saj so le-te na vrhu lestvice najbolj nasilnih programov. Precej manjši odstotek učencev (21,53 %) meni, da so risanke, ki jih gledajo, nasilne.

Tabela 10: Število (f) in odstotek (f %) za vprašanje številka 10: Ali se s starši pogovarjaš o vsebini risank?

Ali se s starši pogovarjaš o vsebini risank	f	f %
Da	46	31,94
Ne	98	68,06
Skupaj	144	100

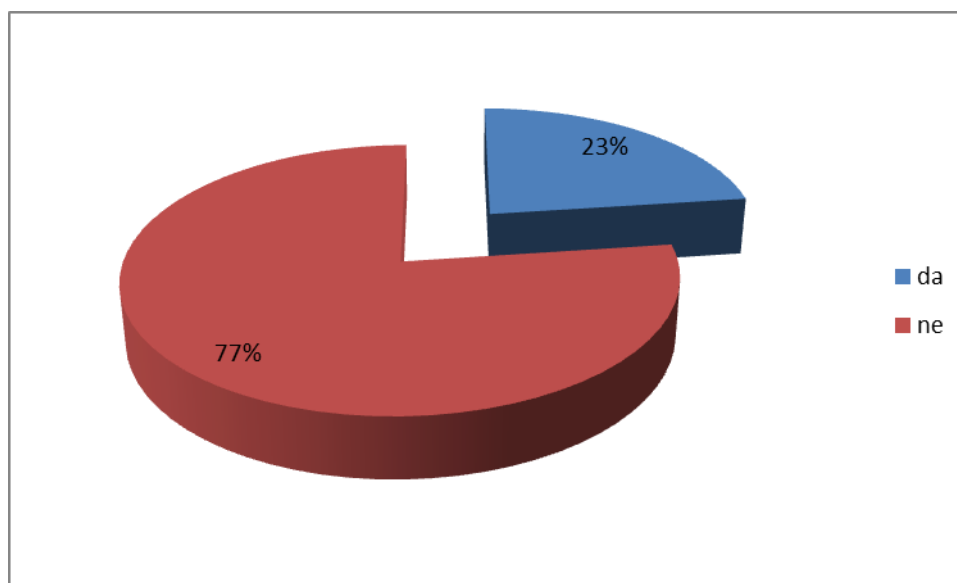

Graf 9: Ali se s starši pogovarjaš o vsebini risank?

Tabela in Graf številka 9 prikazujeta podatke o tem, ali se učenci s starši pogovarjajo o vsebini risank. Izkazalo se je, da se večina učencev (68,06 %) s starši ne pogovarja o vsebini risank. Zastrahuječ se nama zdi podatek, da se le 31,94 % učencev s starši o vsebini risank pogovarja, saj le-te predstavljajo velik del njihovega sveta.

Tabela 11: Število (f) in odstotek (f %) za vprašanje številka 11: Ali ti starši določijo, katere risanke lahko gledaš in katerih ne?

Ali ti starši določijo, katere risanke lahko gledaš in katere ne	f	f %
Da	33	22,92
Ne	111	77,08
Skupaj	144	100

Graf 10: Ali ti starši določijo, katere risanke lahko gledaš in katerih ne?

Analiza odgovorov glede na določanje risank, ki jih lahko učenci gledajo, je pokazala, da velik odstotek staršev (77,08 %) otrokom ne določi, katere risanke lahko gledajo. Zaskrbljujoč se nama zdi podatek, da je le 22,92 % takšnih staršev, ki otrokom določi, katere risanke lahko gledajo, saj je vedno več risank takšnih, ki so po vsebini, bodisi zaradi fizičnega ali verbalnega nasilja, za otroke neprimerne.

9. 2 RAZLAGA HIPOTEZ

S pomočjo dobljenih rezultatov sva potrdili ali ovrgli hipoteze pred začetkom raziskovanja.

H₁ = Učenci se s starši o izboru risank in njihovi vsebini ne pogovarjajo.

Domnevo, ki pravi, da se učenci s starši o izboru risank in njihovi vsebini ne pogovarjajo, lahko v celoti potrdiva, saj se je izkazalo, da se večji odstotek učencev s starši o gledanih risankah in njihovi vsebini ne pogovarja.

H₂ = Učencem se zdijo risanke, ki jih gledajo, nenasilne.

Trditev, ki pravi, da se učencem zdijo risanke, ki jih gledajo nenasilne, lahko v celoti potrdiva, saj se je izkazalo, da večji odstotek učencev ne dojema risank kot nasilnih, čeprav le-te sodijo na vrh lestvice najbolj nasilnih programov.

H₃ = Učenci gledajo risanke, ker so zabavne.

Hipotezo, ki pravi, da učenci gledajo risanke, ker so zabavne, lahko v celoti potrdiva, saj se je izkazalo, da večji odstotek učencev preživi čas pred televizijskim zaslonom ob gledanju risank zato, ker so le-te zabavne.

10 ZAKLJUČEK

Risanke so nepogrešljiv del otrokovega vsakdana in danes niso več to, kar so bile včasih. Televizija pogosto postaja varuška otrok. Otrokovo spremljanje risank pa je velikokrat nenadzorovano s strani odraslih oseb, in tako lahko otrok gleda vsebine, ki zanj po vsebini niso primerne.

Namen raziskovalne naloge je bil ugotoviti, kakšen je vpliv risank na vedenje učencev razredne stopnje (2., 3., 4. razred) Osnovne šole Hudinja. Zanimalo naju je predvsem, kakšen je pogled učencev na nasilje v risankah, kateri so razlogi za gledanost risank, koliko časa, kje in katere risanke najpogosteje gledajo in ali so starši seznanjeni z izborom in vsebinami, ki jih le-ti gledajo. Prav tako pa sva želeli izvedeti, ali učenci posnemajo risane junake in kako ti vplivajo na njih.

Spodbudni se nama zdijo podatki, da kljub pomanjkanju časa staršev, učenci večji del dneva ne preživijo pred televizijskimi zasloni. Hkrati pa se nama zdi zaskrbljujoče, da je kar 20 % tistih učencev, ki gledajo risanke zato, ker jim je dolgčas.

Zaskrbljujoče postaja dejstvo, da se v današnjih risankah pojavlja vse več nasilja, bodisi fizičnega ali verbalnega. Ugotovili sva, da večina učencev meni, da so risanke, ki jih gledajo nenasilne, prav tako pa večina učencev svoje risane junake posnema v vedenju. Zaskrbljujoče je tudi dejstvo, da se večina učencev s starši ne pogovarja o izboru in vsebini risank, čeprav se v njih pojavlja vse več nasilja. Otroci, ki veljajo za najbolj ranljivo skupino, bi se morali iz risank učiti pozitivnih vrednot, tako pa ostaja velik strah, da bodo začeli posnemati videne nasilne prizore in jih prevzeli kot obliko vedenja v vsakdanjem življenju.

Mnogi avtorji in strokovnjaki staršem svetujejo, da se otrokom risanke ne prepovedujejo, pač pa se je potrebno z otroki o tej problematiki predvsem pogovarjati, otrokom pojasniti, kaj je resnično in kaj ni, nadzorovati gledane vsebine. Predvsem pa naj televizija služi le kot dopolnilo pri preživljanju prostega časa. Pomembno je, da straši otroke medijsko vzgojijo tako, da se bodo le-ti kritično spoprijeli z nasiljem in ga tudi razumeli.

VIRI IN LITERATURA

- Bašič – Hrvatina, S. (1995). *Otrok in nasilje v medijih*. Ljubljana: ZPMS.
- Erjavec, K., Volčič, Z. (1999). *Moč in nemoč televizije*. Ljubljana: Rokus.
- Kocjan-Barle, M., Bajt, D. (2007). *Slovenski veliki leksikon*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Košir, M., Ranfl, R. (1996). *Vzgoja za medije*. Ljubljana: DZS.
- Kurbus, A. (2010). *Kako predšolski otroci razumejo nasilje na zaslonu?* Pridobljeno 18.2.2013 iz http://www.ringaraja.net/clanek/kako-predsolski-otroci-razumejo-nasilje-na-zaslonu_907.html?page=1.
- Medved Cvikel, B. *Otroci in digitalni mediji*. Pridobljeno 18.2.2013 iz http://www.otroci.si/vzgoja_otrok/otroci_in_digitalni_mediji.html.
- Munitić, R., Kovačič, L. (1976). *Dežela animiranih čudes*. Ljubljana: Univerzum.
- Parkinson, D. (2000). *Film*. Radovljica: Didakta.
- SSKJ, (1994) *Slovar slovenskega knjižnega jezika*. Ljubljana: DZS.

PRILOGE

Priloga 1:

ANKETNI VPRAŠALNIK

Pozdravljeni,

Sva učenci devetega razreda Ana Cvelfar in Anita Žekš in delava raziskovalno nalogo o vplivu risank na vedenje otrok. Pri tem bova potrebovali vašo pomoč, zato Vas prosiva, da na vsa vprašanja odgovarjate resno. Anketni vprašalnik je anonimen. Za Vaše sodelovanje se vam iskreno zahvaljujema.

Razred: _____

1. Kako preživljaš svoj prosti čas? (Obkroži le en odgovor.)

- a) branje
- b) gledanje TV
- c) igra z računalnikom
- d) izvenšolske dejavnosti
- e) športne aktivnosti
- f) drugo: _____

2. Kaj najraje gledaš po televiziji? (Obkroži le en odgovor.)

- a) šport
- b) nadaljevanke
- c) filme
- d) dokumentarne oddaje
- e) glasbene oddaje
- f) risanke
- g) drugo: _____

3. Zakaj gledaš risanke? (Obkroži le en odgovor.)

- a) ker mi je dolgčas
- b) ker so zabavne
- c) ker se iz njih veliko naučim
- d) drugo: _____

4. Koliko časa na dan gledaš risanke? (Obkroži le en odgovor.)

- a) manj kot pol ure
- b) pol ure
- c) eno do dve uri
- d) več kot dve uri

5. Kje najpogosteje gledaš risanke? (Obkroži le en odgovor.)

- a) internet
- b) televizija
- b) kino
- c) DVD
- d) drugo: _____

6. Katera je tvoja najljubša risanka?

7. Ali si že kdaj posnemal risane junake? (Obkroži le en odgovor.)

- a) da
- b) ne

8. Če si na prejšnje vprašanje odgovoril z DA, v čem si jih posnemal? (Obkroži le en odgovor.)

- a) po načinu govora
- b) v vedenju
- c) v oblačenju
- d) drugo: _____

9. Ali meniš, da so risanke, ki jih gledaš, nasilne? (Obkroži le en odgovor.)

- a) da
- b) ne

10. Ali se s starši pogovarjaš o vsebini risank? (Obkroži le en odgovor.)

- a) da
- b) ne

11. Ali ti starši določijo, katere risanke lahko gledaš in katerih ne? (Obkroži le en odgovor.)

a) da

b) ne

Priloga 2:

IZJAVA

Mentor (-ica), Simona Turnšek, v skladu z 2. in 17. členom Pravilnika raziskovalne dejavnosti »Mladi za Celje« Mestne občine Celje, zagotavljam, da je v raziskovalni nalogi z naslovom Vpliv risank na vedenje otrok, katere avtorici sta Ana Cvelfar in Anita Žekš:

- besedilo v tiskani in elektronski obliki istovetno,
- pri raziskovanju uporabljeno gradivo navedeno v seznamu uporabljene literature,
- da je za objavo fotografij v nalogi pridobljeno avtorjevo (-ičino) dovoljenje in je hranjeno v šolskem arhivu,
- da sme Osrednja knjižnica Celje objaviti raziskovalno nalogo v polnem besedilu na spletnih portalih z navedbo, da je nastala v okviru projekta Mladi za Celje,
- da je raziskovalno nalogo dovoljeno uporabiti za izobraževalne in raziskovalne namene s povzemanjem misli, idej, konceptov oziroma besedil iz naloge ob upoštevanju avtorstva in korektnem citiranju.

Celje, 1. 3. 2013

žig šole

Šola: Osnovna šola Hudinja Celje

Podpis mentorja(-ice)

Podpis odgovorne osebe